

Per Alm

Stammen og løbsk tale

- materialer til case beskrivelse og evaluering

Rapport

Dansk Videnscenter for Stammen
September 2007

Udgivet af:
Dansk Videnscenter for Stammen, København 2007

ISBN: 978-87-90588-16-8

Indholdsfortegnelse

	Side	Bilag
Forord	1	
Indledning og oversigt	3	
Case beskrivelse og diagnose: børn der stammer	7	
Blanket til bedømmelse af børn, der stammer (Lundberg)	9	1
Stuttering case history form – preschool and school age child (Guitar)	10	2
Diagnostic Intake Form for Preschool and School-Age Children (Yaruss).....	11	3
Physician's Screening Procedure for Children Who May Stutter (Riley)	12	
Case beskrivelse og diagnose: voksne og teenagere	13	
Interview – voksne, der stammer (Lundberg)	15	4
Stuttering case history form – adult & adolescent (Guitar).....	16	5
Diagnostic Intake Form For Teens Who Stutter (Yaruss).....	17	6
Spørgeskemaer til selvrapporing: børn og teenagere	19	
Communication Attitude Test (CAT) (Brutten).....	21	7
Assessment of the child's experience of stuttering (ACES) (Yaruss)	22	
Assessing adolescents and adults: Self-efficacy for adolescent scale (SEA-scale) (Manning) ...	23	8
Spørgeskemaer til selvrapporing: voksne	25	
Lanyon Stuttering Severity Scale (SS).....	27	9
Perceptions of Stuttering Inventory (PSI) (Woolf)	28	10
The modified Erickson scale of communication attitudes (S-24)	29	11
Self-efficacy for adults who stutter (SESAS) (Manning)	30	12
Speech Performance Questionnaire (SPQ) (Perkins).....	31	
WASSP: Vurdering af egen stammen (Wright & Ayre).....	32	
Overall assessment of the speaker's experience of stuttering (OASES) (Yaruss).....	33	
Evaluering af tale fra lytterperspektiv	35	
Stuttering Severity Instrument-3 (SSI-3) (Riley)	37	13
The Lidcombe program's severity rating scale.....	38	14
Sværhedsgrad af Stammeadfærd: 2-Dimensional Bedømmelse (SS2D)	39	15
Materialer til diagnose og evaluering af løbsk tale	41	
Predictive Cluttering Inventory (PCI) (Daly).....	43	16
Cluttering treatment planning profile (Daly)	44	17
Bilag: Materialer		

Forord

Med udgivelsen af nærværende rapport, er det første gang, der på dansk findes en oversigt over forskellige tests, interviewskemaer og selvrapporteringsskemaer, der anvendes i forbindelse med beskrivelse og diagnose af stammen og effektopgørelse af stammebehandling.

Rapporten er ikke en fuldstændig oversigt over tilgængelige tests og andet materiale, men indeholder en omtale af de mest anvendte og/eller i litteraturen oftest refererede.

Rapporten vil blive opdateret, når nye tests og materialer tages i anvendelse eller de tilgængelige tests og materialer revideres.

Bilagsdelen indeholder et udvalg af tests og materialer, som vi har tilladelse til at trykke (bilag er ikke inkluderet i pdf-versionen af rapporten, der kan downloades gratis fra www.davs.dk).

Rapporten er udarbejdet af Ph.d. Per Alm, faglig medarbejder på Dansk Videnscenter for Stammen

København, den 3. september 2007

Per Fabæch Knudsen
Centerleder

Indledning og oversigt

Baggrund

I de senere år er behovet for dokumentation af logopædens arbejde med stammen i stigende grad blevet betonet, særligt i den internationale debat. Der kan være flere forskellige grunde til dokumentation af stammen. Det kan f.eks. være for at definere den stammendes problemer som grundlag for planlægning af behandling, eller for at dokumentere forandringer hos den stammende ved behandling. At dokumentere resultater er noget som betones inden for "evidence based practice", en filosofi der betoner betydningen af at kunne vise, at de metoder man bruger er effektive (Wikipedia, 2007). Dokumentation kan bestå af selvrapporing af oplevelser fra den stammende, evaluering af tale fra et lytterperspektiv, eller en kombination af disse.

Med baggrund i dette er denne rapport blevet udarbejdet. Rapporten er en oversigt over materialer og skemaer som bruges til at dokumentere og evaluere forskellige aspekter af stammen og løbsk tale. Fokus har været på materiale, der findes på de skandinaviske sprog, men også en del engelsk materiale er blevet inkluderet, hvis det ofte anvendes eller hvis det er af særlig interesse. Denne oversigt dækker både stammen og løbsk tale, men da mængden af materialer om løbsk tale er meget begrænset, ligger vægten på stammen. En del af materialet findes som bilag sidst i rapporten.

Reliabilitet og validitet

Når man vurderer tests for måling af forskellige aspekter af stammen vurderer man også testens *reliabilitet og validitet*. Reliabilitet berører hvor stabil og pålidelig en måling er. Hvis resultatet beror på tilfældigheder har det lav reliabilitet, f.eks. hvis forskellige bedømmere ikke får samme resultat, eller hvis samme bedømmer laver forskellige bedømmelser på forskellige tidspunkter. Validitet, eller gyldighed, berører spørgsmålet om testen måler det, man er interesseret i at måle. F.eks. kan måling af mængden af stammen i tale have lav validitet hvis man ønsker information om emotionelle reaktioner på stammen, da det er sandsynligt at forbindelsen mellem disse to variabler er lille. En god test skal altså både have god reliabilitet og god validitet.

Skemaer til case beskrivelse og diagnose

Når man som logopæd møder en stammer første gang, er der behov for at registrere relevant information. Til brug for dette kan man bruge et skema som den stammende eller hans/hendes forældre besvarer – eller skemaet kan bruges som udgangspunkt for interview. I rapporten er inkluderet skemaer til case beskrivelser fra Barry Guitar, J. Scott Yaruss, og Anders Lundberg (side 9-11 og bilag 1-3). Alle tre har forskellige skemaer til brug for børn og voksne. Indholdet omfatter typisk: kontaktinformation (navn, adresse, etc.) og social situation, begyndelse og udvikling af stammen, baggrundsfaktorer (stammen i familien, tidlige hændelser og medicinsk historie), og spørgsmål om det nuværende stammeproblem.

Et andet skema til diagnose er "Physician's Screening Procedure for Children Who May Stutter" af Riley & Riley (1989), se side 12. Dette er et forsøg på at lave en enkel metode for læger og andre til at bedømme stammen hos børn til brug for eventuel videre henvisning til logopæd.

Spørgeskemaer for selvrapporering

Selvrapporering indebærer, at man får information om den stammendes personlige oplevelser af sine problemer. Der er flere fordele med selvrapporering ved bedømmelse af stammen:

- Stammen kan variere meget i forskellige situationer. Gennem selvrapporering kan man få information om situationer udenfor behandlingen.
- Emotionelle og kognitive aspekter af problemet er svære at bedømme uden selvrapporering.
- Hvis en stammende bruger teknikker for at kontrollere sin tale, kan det være svært at bedømme omfanget af stammen, hvis teknikker ikke var brugt.

Men der er også ulemper med selvrapporering. Van Riper (1982) mente at stammende ofte er dårlige til selv at bedømme den objektive sværhedsgrad af deres stammeadfærd. Der kan findes psykologiske tendenser til at under- eller overvurdere sin egen stammen, som f.eks. fornægtelse eller overdrivelse af problemerne. Ved bedømmelse af egne behandlingsresultater, er det muligt at en tilvænning til det "nye stammeniveau" fører til, at resultaterne undervurderes. Men det er også muligt, at der i en del tilfælde kan findes en tendens til, at den stammende overvurderer resultaterne f.eks. for at undgå skuffelser hos sig selv, hos behandleren eller hos pårørende.

Udformning af selvrapporeringsskemaer

Skemaer til selvrapporering findes i flere forskellige udformninger. De ældste skemaer har ofte kun to alternative svarmuligheder – sandt/falskt – i relation til f.eks. en påstand som "Jeg plejer at undgå at præsentere mig." Nyere skemaer har oftere en skala, der f.eks. går fra 1 til 7.

Skemaer til børn og teenagere

Der findes skemaer til selvrapporering for børn, målrettet til børn helt ned til 7 års alderen, hvis de kan læse. *Communication Attitude Test* (CAT, side 21 og bilag 7), findes i svensk oversættelse til svensk, men er ikke oversat til dansk, og indeholder påstande som besvares med sandt eller falskt. Et nyt skema er *Assessment of the Child's Experience of Stuttering* (ACES, side 22), men det foreligger endnu kun i en beta-version på engelsk. *Self-efficacy for adolescents scale* (SEA, side 23 og bilag 8) er en skala til at evaluere den selvsikkerhed, som teenagere regner med at være i besiddelse af i forskellige talesituationer. Denne test er ikke oversat, og findes kun på engelsk.

Med hensyn til børn bør det overvejes, om ikke bestemte påstande i de enkelte skemaer kan risikere at påvirke barnets tanker om sin stammen. F.eks. indeholder CAT påstande som "People don't seem to like the way I talk" og "People worry about the way I talk". Et andet spørgsmål er om børn kan klare omfattende skemaer, som f.eks. ACES, der indeholder 100 relativt komplicerede spørgsmål.

Skemaer for voksne

Tre ældre skemaer, fra 60'erne og 70'erne, er *Lanyon Stuttering Severity Scale* (SS, side 27 og bilag 9), *Perceptions of Stuttering Inventory* (PSI, side 28 og bilag 10), og *Erickson scale of communication attitudes* (S-24, side 29 og bilag 11). De har det til fælles, at hvert spørgsmål kun har to alternativer, f.eks. sandt eller falskt, og at de alle findes i oversættelse til dansk og svensk. To nyere skemaer er *WASSP, Vurdering af egen stammen* (side 32) og *OASES, Overall assessment of the speakers experience of stuttering* (side 31).. Begge disse har svarformat i form af en skala, fra 1 til 7 eller fra 1 til 5, og de omfatter flere forskellige aspekter af stammen: stammeadfærd, tanker og følelser om stammen, og undgåelser og ulemper pga. stammen. WASSP er kortere (26 spørgsmål), medens OASES indeholder 100 spørgsmål. WASSP findes i oversættelse til dansk (og i en foreløbig svensk version), og OASES er på vej i en svensk version. *Self-efficacy for adults who stutter* (SESAS, side 30 og bilag 12) er en skala til at evaluere den selvsikkerhed, som voksne regner med

at være i besiddelse af i forskellige talesituationer. Denne test er ikke oversat, og findes kun på engelsk.

Evaluering af stammen fra et lytterperspektiv

I den amerikanske og australske tradition har evaluering af stammen fra et lytterperspektiv en central plads, men har kun været anvendt i mindre omfang i Skandinavien. Som nævnt ovenfor mente Van Riper (1982) at stammere ofte er dårlige til selv at bedømme den objektive sværhedsgrad af deres stammeadfærd, hvorfor vurdering fra et lytterperspektiv kan være relevant. Der findes tre principielt forskellige måder at gøre dette: (a) at tælle stammen, f.eks. procent stammede stavelser; (b) at måle stammetid; og (c) at bruge vurderingsskalaer til subjektiv vurdering af sværhedsgrad af stammen. Der findes også en test, hvor der alle disse tre måder kombineres (SSI-3, se side 37 og bilag 13).

Et almindeligt problem ved vurdering af stammen fra et lytterperspektiv er, at stammen i mange tilfælde varierer i forskellige situationer. Det kan derfor være af betydning, hvis man kan vurdere stammen ved flere forskellige situationer, f.eks. samtale, beskrivelse af billeder, højtlesning og telefonsamtaler. Selv om stammen varierer, er det ofte muligt at få en god indikation af sværhedsgraden ved observation af forskellige situationer.

At tælle stammefrekvens

Et af de internationalt mest anvendte metoder til at måle stammen er, at tælle det antal stavelser som er stammet, og at beregne procent stammede stavelser. En fordel med denne metode er, at man kan få en rimelig objektiv kvantificering af stammen. Dog kan man stille spørgsmål om validiteten, da antallet af stammede stavelser ikke viser hvor mange gentagelser, der var på hver stavelse, eller hvor svære eventuelle medbevægelser var. Et andet problem er at det kan være svært at vide, hvordan man skal tælle stammen, for eksempel ved omskrivninger, repetition af fraser, etc., således at forskellige bedømmere kommer til forskellige resultater (O'Brian, 2004).

At måle stammet taletid

Starkweather (1990) foreslog, at man skulle måle procenten af den stammede taletid i forhold til den samlede taletid. På denne måde påvirkes resultatet også af antallet af gentagelser, længden af blokeringer, etc. Dog er det i praksis relativt svært at måle den stammede taletid. En anden begrænsning er, at metoden ikke afspejler muskelspændinger og medbevægelser.

Vurderingsskalaer

Flere forskellige typer af vurderings-skalaer er blevet foreslået og anvendt. F.eks. har Van Riper (1982, s. 201) foreslået en vurderingsskala med 4 separate aspekter: frekvens af stammen, spændingskamp, varighed af stammeøjeblik og undgåelser af ord. Vurderingsskalaer har været kritiseret for at være for subjektive, men nyere undersøgelser har resulteret i ny interesse: En undersøgelse af O'Brian et al. (2004) sammenlignede reliabilitet af en enkel vurderingsskala mht. sværhedsgrad af stammen, med tælling af procent stammede stavelser. Resultatet blev, at begge metoder havde næsten præcis den samme reliabilitet – og faktisk med et noget bedre resultat for vurderingsskalaen. Denne undersøgelse viser, at vurderingsskalaer kan være et godt alternativ til optælling af stammen, især hvis bedømmerne trænes med fælles eksempler. – I Danmark bruges en vurderingsskala fra 1 til 10 inden for Lidcombe Programmet, hvor 1 er ingen stammen og 10 er meget belastende stammen.

Alm (2005) har foreslået en vurderingsskala med vurdering af to forskellige aspekter: taletid med stammen, og sværhedsgrad af stammeøjeblikket (bilag 15). I en undersøgelse med 32 stammende

og to bedømmere blev reliabiliteten 0,94 for taletid med stammen og 0,87 for sværhedsgrad af øjeblik af stammen (side 39 og bilag 15).

Kombination af metoder for bedømmelse fra lytterperspektiv

"Stuttering Severity Instrument" (SSI-3, side 37 og bilag 13) er et forsøg på at skabe en metode for objektiv og omfattende måling af stammen fra et lytterperspektiv. SSI-3 er blevet meget anvendt i forskningssammenhæng. Skemaet består af tre forskellige aspekter: procent stammede stavelser, længden af de 3 længste øjeblikke af stammen, og vurdering af medbevægelser med en vurderingsskala fra 0 til 5. Disse tre mål er siden slået sammen til én score, der bliver vurderet til "meget mild", "mild", "moderate", "svær", og "meget svær". Testen er dog blevet kritiseret mht. reliabilitet og validitet i forhold til det arbejde som skemaet medfører (Mowrer, 1991; Lewis, 1995; resume i Alm 2005 s. 24).

Materialer til diagnose og evaluering af løbsk tale

Der findes ikke meget materiale til diagnose og evaluering af løbsk tale, men Daly (1996; revideret 2006) har lavet et skema til støtte for udarbejdelse af en diagnose, *the Predictive Cluttering Inventory* (PCI, side 43 og bilag 16). Det består af 33 påstande som skal vurderes af behandleren på en skala fra 0 til 6. Daly mener at en total score fra 120 og højere indikerer diagnosen løbsk tale, mens personer med kombination af stammen og løbsk tale ("stuttering-cluttering") typisk har score mellem 80 og 100. Dog er pålideligheden af dette skema blevet draget i tvivl i en undersøgelse af Yvonne van Zaal-op't Hof (2007), hvor personer med løbsk tale og personer med stammen udviste omtrent det samme resultat på PCI. Hvordan man sikrest stiller diagnosen løbsk tale er fortsat et åben spørgsmål.

Referencer

- Alm, P. A. (2005). *On the causal mechanisms of stuttering*. Doctoral dissertation, Dept. of Clinical Neuroscience, Lund Universitet.
- Daly, D. A. (1996). *The source for stuttering and cluttering*, Moline, IL: LinguiSystems.
- Daly, D. A. (2006). Cluttering: Characteristics identified as diagnostically significant by 60 fluency experts. *Paper presented at the IFA Conference 2006, Dublin*.
- Lewis, K. E. (1995). Do SSI-3 scores adequately reflect observations of stuttering behaviors? *American Journal of Speech Language Pathology*, 4, 46-59.
- Mowrer, D. (1991). Assessment review. Stuttering severity instrument for children and adults. *Journal of Fluency Disorders*, 16, 311-314.
- O'Brian, S., Packman, A., Onslow, M., & O'Brian, N. (2004). Measurement of stuttering in adults: comparison of stuttering-rate and severity scaling methods. *Journal of speech, language, and hearing research*, 47, 1081-1087.
- Riley G. D., & Riley, J. (1989). Physician's screening procedure for children who may stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 14, 57-66.
- Starkweather, C. W., Gottwald, S. R., & Halfond, M. M. (1990). *Stuttering prevention: a clinical method*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Van Riper, C. (1982). *The nature of stuttering*. (2nd ed.) Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- van Zaal-op't Hof, Yvonne (2007). Does cluttering occur in the Netherlands? A way to set the norms. *Paper presented at the world conference on cluttering, Bulgaria, 2007*.
- Wikipedia (2007). Evidence based practice. Wikipedia Online. Retrieved February 1, 2007, from http://en.wikipedia.org/wiki/Evidence_based_practice

**Case beskrivelse og diagnose:
børn der stammer**

Blanket til bedømmelse af børn, der stammer

Forfatter: Anders Lundberg

Kilder:

- Dansk version fra "Stammen: en grundbog" af Anders Lundberg, s. 349-353, 2003.
Oversættelse til dansk af Hermann Christmann, 2003.
- Svensk original fra "Stamning: grundbok för behandlare", af Anders Lundberg,
s. 381-385, 1999.

År: 1999

Pris: --.

Sprog: dansk, svensk

Formål: Hjælp til interview af forældre til stammende børn.

Antal spørgsmål: 33 (cirka)

Svarformat: Åbne.

Resumé:

Dette er et spørgeskema som forældre til stammende børn skal udfylde ved det første besøg hos behandleren. Skemaet indeholder spørgsmål om kontaktinformation, om barnets tale og stammen, om barnets fødsel, udvikling og helbred. Der er også spørgsmål om hvilke personer barnet mest har kontakt med, og om barnets interesser. Skemaet er på 5 sider.

Stuttering case history form – preschool and school age child

Forfatter: Barry Guitar

Kilder: Stuttering: An integrated approach to its nature and treatment, Barry Guitar:

- 2. udgave, s. 181-184, 1998.
- 3. udgave, s. 222-226, 2006.
- Ny revideret udgave 2006 (upubliceret).

År: 2006 (revideret udgave)

Pris: bogpris ca 650 DKK.

Sprog: Engelsk.

Formål: At indsamle baggrundsinformation ved stammen hos børn (før teenageårene).

Antal spørgsmål: 40 (cirka).

Svarformat: Åbne.

Resumé:

Dette er et omfattende spørgeskema som forældre til stammende børn skal udfylde og sende ind før det første besøg hos behandleren. Skemaet indeholder spørgsmål om kontaktinformation, om barnets tale og stammen, om barnets fødsel, udvikling og helbred. Der er også spørgsmål om hvilke personer barnet mest har kontakt med, og om barnets interesser. Skemaet er på 6 sider.

Diagnostic Intake Form for Preschool and School-Age Children

Forfatter: J. Scott Yaruss & Craig Coleman

Kilder: www.stutteringcenter.org/PDF/2004%20SCWP%20child%20intake%20form.pdf

År: 2004

Pris: Fri

Sprog: Engelsk.

Formål: At indsamle baggrundsinformation ved stammen hos børn (før teenageårene).

Antal spørgsmål: 32.

Svarformat: Åbne.

Resumé:

Dette er et spørgeskema som forældre til stammende børn skal udfylde og sende før det første besøg hos behandleren. Skemaet indeholder spørgsmål om kontaktinformation, om barnets tale og stammen, om barnets fødsel, udvikling og helbred. Der er også spørgsmål om hvilke personer barnet mest har kontakt med, og om barnets interesser. Skemaet er på 4 sider.

Physician's Screening Procedure for Children Who May Stutter

Forfatter: Glyndon Riley, & Jeanna Riley

Kilder: Journal of Fluency Disorders, vol. 14, nr. 1, s. 57-66, 1989.

År: 1989

Pris: --

Sprog: Engelsk

Formål: Ved "screening" på kort tid at diagnosticere børn med mulig stammen for henvisning til logopæd.

Antal spørgsmål: 6

Svarformat: normal / borderline / abnormal / very abnormal

Resumé:

Dette er en screening-procedure til læger og andre faggrupper, der møder børn i deres daglige praksis. Screeningen bygger på de fund Stromsta, Van Riper, Cooper og Adams har gjort, og som Riley & Riley i 1977 organiserede i deres "Stuttering Prediction Instrument" for logopæder. Formålet er at give læger og andre et redskab til at bedømme om et barn er en begyndende stammer eller har normal ikke-flydende tale.

Skemaet indeholder 6 aspekter: (A) type af afbrudt i tale; (B) anden adfærd ved brud i tale; (C) frekvens af brud i tale; (D) barnets reaktioner på disse brud; (E) andre menneskers reaktioner; og (F) tid siden disse brud begyndte. Hvert aspekt bedømmes som "normal", "borderline", "abnormal" eller "very abnormal". Antallet af "abnormal" eller "very abnormal" tælles. Hvis der er 1 eller 2 anbefales fortsat "overvågning". Hvis der er 3 eller flere anbefales det, at der henvises til specialist. Skemaet fylder 1 side

**Case beskrivelse og diagnose:
voksne og teenagere**

Interview – voksne, der stammer

Forfatter: Anders Lundberg

Kilder:

- Dansk version fra "Stammen: en grundbog" af Anders Lundberg, s. 347-348, 2003. Oversættelse til dansk af Hermann Christmann, 2003.
- Svensk original fra "Stamning: grundbok för behandlare", af Anders Lundberg, s. 377-378, 1999.

År: 1999

Pris: --

Sprog: dansk, svensk

Formål: Hjælp til interview af voksne der stammer, og hjælp til rapportering

Antal spørgsmål: 22 (cirka).

Svarformat: Åbne, mundtlige.

Resumé:

Dette er en skabelon med spørgsmål, der kan bruges ved interview af voksne, der stammer, ved det første besøg hos logopæden. Spørgsmålene vedrører kontaktinformation, stammen, stammen i familien, sygdomme, social situation. Desuden laves en vurdering af stamme-symptomerne med hensyn til frekvens og karakter. Derefter følger beskrivelse af den undervisnings/behandlingsplan, der beslutes, og en sammenfatning til brug for journalen.

Stuttering case history form – adult & adolescent

Forfatter: Barry Guitar

Kilder:

- Stuttering: An integrated approach to its nature and treatment, 2. udgave, s. 157-160, 1998.
- Stuttering: An integrated approach to its nature and treatment, 3. udgave, s. 259-262, 2006.

År: 1998

Pris: bogpris cirka 650 DKK

Sprog: Engelsk

Formål: At indsamle baggrundsinformation ved stammen hos voksne og teenagere.

Antal spørgsmål: 40 (cirka).

Svarformat: Åbne.

Resumé:

Dette er et spørgeskema som stammende voksne og teenagere skal udfylde og sende ind før det første besøg hos behandleren. Skemaet indeholder spørgsmål om kontaktinformation, stammens historie, udvikling og nuværende karakter. Der er også spørgsmål om medicinsk historie, familie, og om social situation. Skemaet er på 4 sider.

Diagnostic Intake Form For Teens Who Stutter

Forfatter: J. Scott Yaruss & Craig Coleman

Kilder: www.stutteringcenter.org/PDF/2004%20SCWP%20adolescent%20intake%20form.pdf

År: 2004

Pris: Fri

Sprog: Engelsk.

Formål: At indsamle baggrundsinformation ved stammen hos teenagere.

Antal spørgsmål: 12 (cirka).

Svarformat: Åbne.

Resumé:

Dette er et spørgeskema for stammande teenager. Foruden kontaktinformation indeholder skemaet spørgsmål om stammens historie, udvikling, nuværende karakter, og tidligere behandlinger. Der er også spørgsmål om den sociale situation og hvordan den påvirkes af stammen. Skemaet er på 4 sider.

**Spørgeskemaer til selvrapportering:
børn og teenagere**

Communication Attitude Test (CAT)

Forfatter: Gene J. Brutton & S. L. Dunham

Kilder:

- Original fra: Journal of Fluency Disorders, vol. 14, s. 371-377, 1989.
- Svensk version: CAT-S, oversættelse af Barbro Johannisson og Sanna Wennerfeldt 1999/2001 (artikel i Logopednytt nr 6, 2005, s. 10-11).
- Revideret engelsk version med 33 spørgsmål, 2006: *Behavior Assessment Battery for School-Age Children who Stutter*, Gene J. Brutton & Martine Vanryckeghem, Plural Publishing Inc.

År: 1984 (upubliceret, Gene J. Brutton, Southern Illinois University).

Pris: US\$ 250 for instruktion og 25 kopi af skemaet. US\$ 20 for 25 ekstra kopi af skemaet.

Sprog: Engelsk, svensk

Formål: At evaluere tale-relaterede forestillinger hos børn.

Antal spørgsmål: 35

Svarformat: true/false

Resumé:

Communication Attitude Test (CAT) har til formål at evaluere børns indstilling til at tale i forskellige situationer. Det kan bruges til børn, der kan læse, fra 7 til 15 år, med stammen, andre talevanskeligheder, eller til børn uden taleproblemer. Den svenske version er en oversættelse af den seneste engelske version med 35 spørgsmål (CAT-35). Skemaet indeholder sætninger som for eksempel "Words are hard for me to say", og skal besvares med "sandt" eller "falskt". På denne måde er CAT en parallel til Erickson S-scale (S24), men for børn. De svar, der indikerer en negativ holdning til kommunikation, tælles sammen til en score mellem 0 og 35.

Assessment of the child's experience of stuttering (ACES)

Forfatter: J. Scott Yaruss, & Robert W. Quesal

Kilder: www.stutteringcenter.org/PDF/ACES%20Draft%209-27-06.pdf

År: 2006, beta-version

Pris: Fri.

Sprog: Engelsk

Formål: At evaluere sværhedsgraden af stammen, inkluderende flere forskellige aspekter.

Antal spørgsmål: 100

Svarformat: Skala fra 1 til 5

Resumé:

Dette er et spørgeskema målrettet børn og teenagere, der stammer, i alder 7 til 18 år. Formålet er at evaluere sværhedsgraden af "alle" aspekter af stammen:

- "impairment" (den mærkbare stammen)
- reaktioner (følelsesmæssige, adfærdsmæssige, og kognitive)
- omgivelsesreaktioner (børn og forældre)
- indskrænkninger i barnets aktiviteter.

Skemaet opsummeres til fire forskellige aspekter:

- I) almindelig information om stammeproblemet
- II) reaktioner til stammen
- III) kommunikation i daglige situationer
- IV) livskvalitet.

Eksempel på spørgsmål: "How often do you stay away from activities when you think you may stutter." (Never, sometimes, always: skala fra 1 til 5.)

Det aktuelle skema er en beta-version, der bruges til afprøvning af skemaet.

**Assessing adolescents and adults:
Self-efficacy for adolescent scale (SEA-scale)**

Forfatter: Walter H. Manning

Kilder: Præsentation ved ASHA Convention, 1994.

År: 1994

Pris: Fri

Sprog: Engelsk

Formål: At evaluere selvsikkerhed med hensyn til tale hos teenagere.

Antal spørgsmål: 100

Svarformat: Skala fra 1 til 10

Resumé:

Dette spørgeskema er lavet for at evaluere den selvrapporterede selvsikkerhed som teenagere forventer sig at have ved forskellige talesituationer, og sikkerheden om at opnå et forudbestemt niveau af talefærdighed i disse situationer. Spørgeskemaet kan bruges for at evaluere subjektive vanskeligheder hos teenagere, der stammer, og til at evaluere effekt af behandling.

Skemaet indeholder 100 sætninger som beskriver forskellige situationer, for eksempel "Talking with a grandparent on the phone." Den stammende teenager skal bedømme hvor sikre de skulle være at tale i denne situation. Skala løber fra "No way, I would be too uptight to speak", to "No problem, I would be confident speaking", og svaret gives på en skala fra 1 til 10.

Spørgeskemaer til selvrapporing: voksne

Lanyon Stuttering Severity Scale (SS)

Forfatter: Richard I. Lanyon

Kilder:

- Original i Journal of Speech and Hearing Research, vol. 10, s. 836-843, 1967.
- Dansk version 1, oversættelse af ukendt.
- Dansk version 2; i bog "Stammen: en grundbog", Anders Lundberg, 2003, s. 335-338. Oversættelse til dansk af Hermann Christmann, 2003.
- Svensk version i bog "Stamning: grundbok för behandlare", Anders Lundberg, s. 366-369, 1999. Oversættelse til svensk af Anders Lundberg, 1996.

År: 1967

Pris: Fri

Sprog: Engelsk, dansk, svensk.

Formål: At evaluere stammeadfærd og holdninger hos stammende voksne og ældre teenagere.

Antal spørgsmål: 64

Svarformat: rigtigt / forkert

Resumé:

Dette skema er rettet mod at evaluere stammens sværhedsgrad, som en kombination af stammeadfærd og holdninger. Skemaet indeholder spørgsmål af typen "Jeg bliver ofte forpustet når jeg taler" eller "Jeg plejer at undgå at præsentere mig" og besvares med "rigtigt" eller "forkert".

Skemaet bruges til voksne og ældre teenagere.

Resultatet opsummeres på følgende måde: For spørgsmål nummer 5, 22, 24, 31, 33 og 52 tælles score hvis svaret er "forkert". For alle de andre spørgsmål tælles score hvis svaret er "rigtigt". Dette opsummeres til en total score fra 0 til 64.

Perceptions of Stuttering Inventory (PSI)

Forfatter: G. Woolf

Kilder:

- British Journal of Disorders of Communication, vol. 2, s. 158-171, 1967.
- Engelsk version også i bogen "Stuttering: An integrated approach to its nature and treatment", Barry Guitar:
 - 1. udgave, s. 146-150, 1991.
 - 2. udgave, s. 173-175, 1998.
 - 3. udgave, s. 207-211, 2006.
- Dansk version i bog "Stammen: en grundbog", Anders Lundberg, s. 341-345, 2003. Oversættelse til dansk af Hermann Christmann, 2003.
- Svensk version i bog "Stamning: grundbok för behandlare", Anders Lundberg, s. 373-376, 1999. Oversættelse til svensk af Anders Lundberg, 1996.

År: 1967

Pris: Fri.

Sprog: Engelsk, dansk, svensk.

Alder: voksne og ældre teenagere

Formål: At evaluere undgåelser, kamp, og forventning ved stammen.

Antal spørgsmål: 60

Svarformat: Markere påstand der er "karakteristisk for mig" (som f.eks. "Undgår at tale til autoritetspersoner").

Resumé:

Dette skema er rettet mod voksne og ældre teenagere, der stammer. Den stammende skal markere de sætninger som er karakteristiske for ham/hende, for eksempel "Undgår at tale til et publikum".

De 60 spørgsmål tilhører tre forskellige aspekter af stammen:

- At undgå at tale
- Kamp med at tale (muskelspændinger)
- Forventning om stammen

Svarene opsummeres separat for disse tre kategorier, og konverteres til bedømmelse "mild", "moderate", "moderate to severe", eller "severe".

The modified Erickson scale of communication attitudes (S-24)

Forfatter: Gavin Andrews & J. Cutler

Kilder:

- Original i: Journal of Speech and Hearing Disorders, vol. 39, nr. 3, s. 312-319, 1974.
- Engelsk version også i bogen "Stuttering: An integrated approach to its nature and treatment", Barry Guitar:
 - 1. udgave, s. 142-143, 1991.
 - 2. udgave, s. 169, 1998.
 - 3. udgave, s. 203-204, 2006.
- Dansk version i bog "Stammen: en grundbog", Anders Lundberg, s. 339-340, 2003. Oversættelse til dansk af Hermann Christmann, 2003.
- Svensk version i bog "Stamning: grundbok för behandlare", Anders Lundberg, s. 371-372, 1999. Oversættelse til svensk af Anders Lundberg, 1994.

År: 1974

Pris: Fri.

Sprog: Engelsk, dansk, svensk.

Alder: Voksne og teenagere

Formål: At evaluere følelser og indstillinger om mundtlig kommunikation og stammen.

Antal spørgsmål: 24

Svarformat: true/false

Resumé:

Dette skema er rettet mod at evaluere hvordan den stammende oplever sit tale og andre menneskers reaktioner på deres tale. Der er 24 spørgsmål af typen "Jeg har ikke noget imod at tale til en gruppe", hvilke besvares med sandt eller falsk. De svar, der indikerer en negativ holdning til kommunikation, tælles sammen til en score mellem 0 og 24.

Skemaet bruges til voksne og ældre teenagere.

Self-efficacy for adults who stutter (SESAS)

Forfatter: A. Ornstein & Walter H. Manning

Kilder: Journal of Communication Disorders, vol. 18, s. 313-320, 1985.

År: 1985

Pris: --

Sprog: Engelsk.

Formål: At evaluere selvsikkerheden i forskellige talesituationer.

Antal spørgsmål: 50

Svarformat: Skala fra 10 til 100, i trin af 10

Resumé:

Dette spørgeskema er lavet for at evaluere den selvrapporterede selvsikkerhed som voksne, der stammer, forventer sig at have ved forskellige talesituationer, og sikkerheden om at opnå et forudbestemt niveau af talemåder i disse situationer. Spørgeskemaet kan bruges for at evaluere subjektive vanskeligheder hos voksne der stammer, og til at evaluere effekt af behandling.

Skemaet indeholder 50 sætninger af typen "Would you make a long distance phone call?". Den stammende skal markere, hvis han tror at han kan gøre det, og siden bedømme hvor sikker han er i at gøre det. Bedømmelsen laves med en skala fra 10 = "quite uncertain" til 100 = "very certain".

Speech Performance Questionnaire (SPQ)

Forfatter: W. H. Perkins

Perkins, W. H. (1981).

Kilder:

Measurement and maintenance of fluency. I E. Boberg (Ed.), *Maintenance of fluency* (pp. 147–178). New York: Elsevier North Holland.

(Spørgsmålene findes også i: Langevin et al. (2006). A cross-cultural, long-term outcome evaluation of the ISTAR Comprehensive Stuttering Program across Dutch and Canadian adults who stutter. *Journal of fluency disorders*, 31, 229–225.)

År: 1981.

Pris: -

Sprog: Engelsk.

Formål: At evaluere den selvrapporerede effekt af stammebehandling med "taleflydende skabende" taletekniker.

Antal spørgsmål: 19

Svarformat: Oftest 4 alternativer.

Resumé:

Speech Performance Questionnaire (SPQ) er et skema til brug for evaluering af stammebehandling der indeholder " taleflydende skabende " taletekniker, som f.eks. reduceret talehastighed og blød begyndelse. Spørgsmålene giver en indikation på hvor meget personen bruger taleteknikerne og hvor meget tale der er spontant, uden brug af teknik. På denne måde kan man få en opfattelse af, hvor meget deltagerne har brug for at tænke på tale. Eksempler på spørgsmål:

- *Current rating of speech satisfaction*
(very satisfied, generally satisfied, generally dissatisfied, very dissatisfied)
- *Current rating of speech fluency*
(very good, generally good, generally poor, very poor)
- *I use my speech controls*
(almost always, most of the time, some of the time, seldom)

WASSP: Vurdering af egen stammen

Forfatter: Louise Wright & Anne Ayre

Kilder:

- Engelsk original: WASSP: Wright & Ayre Stuttering Self-Rating Profile, Winslow Press Ltd, Bicester, UK, 2000.
- Dansk version: WASSP: Vurdering af egen stammen, Dansk Videnscenter for Stammen, 2006.

År: 2000.

Pris: 325 DKK (dansk)

Sprog: Engelsk, dansk, (svensk i en foreløbig version).

Formål: At evaluere den selvrapporerede sværhedsgrad af stammen, inkluderende flere forskellige aspekter.

Antal spørgsmål: 26

Svarformat: Skala fra 1 til 7

Resumé:

WASSP er et værktøj til at registrere hvordan en person der stammer opfatter sin egen stammen. WASSP kan også bruges til at evaluere stammebehandling. Skemaet fungerer også som baggrund for planlægning af behandling sammen med stammeren, og til diskussion af forskellige aspekter af stammeproblemet.

De 26 spørgsmål besvares på en skala fra 1 til 7, hvor 1 = "aldrig, kort eller ingen" og 7 = "altid, meget eller mange". Spørgsmålene er grupperet i 5 kategorier:

- stammeadfærd
- tanker om stammen
- følelser om stammen
- undgåelser pga. stammen
- ulemper pga. stammen

Skemaet er rettet mod personer over 18 år, men kan – hvis det vurderes at være relevant – også bruges for unge mellem 14 og 18 år.

Overall assessment of the speaker's experience of stuttering (OASES)

Forfatter: J. Scott Yaruss & Robert W. Quesal

Kilder: Journal of Fluency Disorders, vol. 31, nr. 2, s. 90 – 115, 2006.

År: 2006

Pris: ?

Sprog: Engelsk.

Formål: At evaluere sværhedsgraden af stammen, inkluderende mange aspekter.

Antal spørgsmål: 100

Svarformat: Skala fra 1 til 5

Resumé:

OASES er et spørgeskema som i sin opbygning ligner WASSP, men med 100 spørgsmål i stedet for 26 i WASSP. Ifølge forfatterne tager det cirka 20 minutter at udfylde skemaet. Skemaet er rettet mod voksne og teenagere, der stammer, med formålet er at dokumentere hvordan den stammende påvirkes af stammen i et bredt perspektiv. De 100 spørgsmål er inddelt i fire forskellige aspekter:

- generel information (kundskab om stammen, etc.)
- reaktioner på stammen (fysisk spænding, undgåelser, etc.)
- kommunikation i daglige situationer
- livskvalitet.

Evaluering af tale fra lytterperspektiv

Stuttering Severity Instrument-3 (SSI-3)

Forfatter: Glyndon Riley

Kilder:

- Journal of Speech and Hearing Disorders, vol. 37, s. 314-322, 1972.
- Svensk version fra "Stamning: grundbok för behandlare", af Anders Lundberg, s. 483, 2006.

År: 1972 (revideret 1994)

Pris: Engelsk version: \$110 for test med 50 skemaer (\$50 for 50 skemaer).

Sprog: Engelsk, svensk.

Formål: At evaluere sværhedsgraden af stammen fra et lytterperspektiv.

Resumé:

SSI-3 er skema til fra et lytterperspektiv at evaluere sværhedsgraden af det stammede tale, både hos voksne og børn. En grundlæggende tanke er at kombinere frekvensen af stammen med vurdering af sværhedsgrad i de enkelte tilfælde. Evalueringen baseres på to eksempler på tale, højtlesning og interview (eller telefonsamtale). For børn, der ikke kan læse, laves evalueringen ud fra beskrivelse af billeder. Hvert taleeksempel skal være mindst 200 stavelser, svarende til cirka 3 minutters taletid. En rutineret bedømmer kan gøre det, mens der tales, men det kan være lettere at lave evalueringen baseret på en videooptagelse.

Ved evalueringen gøres følgende:

- a) Antallet af stammede stavelser tælles, ligesom det totale antallet stavelser, så procent stammede stavelser kan beregnes.
- b) Varigheden af de tre længste tilfælde af stammen opgøres.
- c) Sværhedsgraden af ledsagende bevægelser og adfærd vurderes fra 0 til 5, hvor 0 er "none" og 5 er "Severe and painful-looking". Fire aspekter af ledsagende adfærd bedømmes:
 - distraherende lyd
 - grimasser i ansigt
 - bevægelser af hoved
 - bevægelser af ekstremiteter.

Resultaterne opsummeres efter en skabelon, og stammen kategoriseres som "very mild", "mild", "moderate", "severe", eller "very severe".

The Lidcombe program's severity rating scale

Forfatter: Mark Onslow, L. Costa & S. Rue

Kilder: Journal of speech and hearing disorders, vol. 55, s. 405-416, 1990.

Download af skema: http://www3.fhs.usyd.edu.au/asrcwww/downloads/LP_SR_Chart.pdf

Manual: www3.fhs.usyd.edu.au/asrcwww/downloads/LP_manual_English_Oct2002.pdf

År: 1990.

Pris: Fri

Sprog: Dansk, svensk, engelsk.

Formål: Vurdering af sværhedsgraden af stammen, med en skala fra 1 til 10.

Resumé:

Denne skala bruges ved Lidcombe programmet, hvor forældrene hver dag skal bedømme sværhedsgraden af deres barns stammen. Det gøres med en skala fra 1 til 10, hvor 1 er "ingen stammen" og 10 "meget hård stammen". For at opnå enighed i bedømmelsen mellem terapeuten og forældrene øves og diskuteres eksempler i klinik.

Sværhedsgrad af Stammeadfærd: 2-Dimensional Bedømmelse (SS2D)

Forfatter: Per Alm

Kilder: Beskrevet i: Alm, P. (2005). *On the causal mechanisms of stuttering*. Doctoral dissertation, Dept. of Clinical Neuroscience, Lunds Universitet, side 25.

År: 2006.

Pris: Fri

Sprog: Dansk, svensk, engelsk.

Formål: Vurdering af sværhedsgraden af stammen fra et lytterperspektiv.

Resumé:

Dette skema er beregnet til evaluering af sværhedsgraden af den stammede tale fra et lytterperspektiv hos både voksne og børn. En grundlæggende tanke er, at sværhedsgrad af stammeadfærd skyldes to forskellige dimensioner:

- andelen taletid med stammen
- sværhedsgraden af øjeblik med stammen (overflødig muskelaktivitet og bevægelser).

Evaluering gøres ud fra videooptagelser af stammen med højtlesning og spontant tale (interview og beskrivelse af billeder). De to aspekter bedømmes med en skala fra 0 til 9. For andel af stammet taletid indebærer 9 næsten uafbrudt stammen, og for sværhedsgrad af stammeøjeblik indebærer 9 meget høj niveau af overflødig muskelaktivitet og bevægelser. For at få en total sværhedsgrad af stammeadfærd beregnes middeltal af de to aspekter. Evalueringen bør helst foretages af to uafhængige personer, som har øvet med fælles eksempel som reference.

Materialer til diagnose og evaluering af løbsk tale

Predictive Cluttering Inventory

Forfatter: David A. Daly

Kilder: Præsentation ved IFA konferencen i Dublin, 2006.

Vil indgå i den reviderede version af "The source for stuttering and cluttering", af David A. Daly, LinguSystems, IL, USA.

År: 2006.

Pris: Bog \$45 fra www.linguisystems.com (pt. kun version fra 1996).

Sprog: Engelsk

Formål: At diagnosticere løbsk tale.

Antal spørgsmål: 33

Svarformat: Skala fra 0 til 6 (fra "never" til "always")

Resumé:

Dette skema bruges til at diagnosticere løbsk tale. Skemaet indeholder 33 beskrivelser af forskellige typer af adfærd eller karakteristika, som kan indikere diagnosen løbsk tale, f.eks.: "Irregular speech rate; speaks in spurts or bursts". Skemaet fra 2006 er en revideret version af den tidligere "Checklist for Possible Cluttering" (Daly, 1996). Revideringen blev foretaget på basis af en undersøgelse blandt 60 eksperter fra forskellige lande. Eksperterne skulle redegøre for hvilke karakteristika de bedømte som værende vigtigst for diagnosticering af løbsk tale.

På baggrund af observationer af personens adfærd/karakteristika vurderer logopæden på en skala fra 0 til 6, hvor 0 er "never" og 6 er "always", indikationen for løbsk tale. Proceduren for vurdering beskrives i Daly & Burnett (1996) og i Daly (1996). Vurderingen baseres på al tilgængelig information fra interview, medicinsk journal, etc. Skemaet giver en total score mellem 0 og 198. Score fra 120 og højere indikerer diagnosen løbsk tale, medens personer med kombination af stammen og løbsk tale ("stuttering-cluttering") typisk har en score mellem 80 og 100.

Reference:

Daly, D. A. (1996). *The source for stuttering and cluttering*. East Moline, IL: LinguSystems.

Daly, D. A., Burnett, M. L. (1996). Cluttering: assessment, treatment planning, and case study illustration. *Journal of Fluency Disorders*, vol. 21, s. 239-248.

Daly, D. A. (2006). Cluttering: Characteristics identified as diagnostically significant by 60 fluency experts. *Paper presented at the IFA Conference 2006, Dublin*.

Cluttering treatment planning profile

Forfatter: David A. Daly

Kilder: The source for stuttering and cluttering, 1996.

År: 1996.

Pris: Bog \$45 fra www.linguisystems.com

Sprog: Engelsk

Formål: Planlægning af behandling af løbsk tale.

Antal spørgsmål: 30

Svarformat: Skala fra -3 til +3

Resumé:

Dette skema bruges til at analysere resultaterne fra Dalys "Checklist for possible cluttering" (se ovenfor). Bedømmelserne markeres i skemaet for at give en grafisk profil af stammerens problemer og ressourcer. Profilen bruges til at sætte ind med behandling på områder, hvor det er størst behov. Procedure for bedømmelse beskrives i Daly og Burnett (1996) og i Daly (1996).

Reference:

Daly, D. A. (1996). *The source for stuttering and cluttering*. East Moline, IL: LinguSystems.

Daly, D. A., Burnett, M. L. (1996). Cluttering: assessment, treatment planning, and case study illustration. *Journal of Fluency Disorders*, vol. 21, s. 239-248.